

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ департаменту фінансової та
бюджетної політики Запорізької
міської ради

Від 25.01.2024 № 1/10

**Звіт про виконання
Програми управління місцевим боргом бюджету
Запорізької міської територіальної громади на 2023 рік**

Загальні положення

Звіт про виконання Програми управління місцевим боргом бюджету Запорізької міської територіальної громади на 2023 рік, затвердженої наказом департаменту фінансової та бюджетної політики Запорізької міської ради від 25.01.2023 № 3/1р (далі – Програма) підготовлено на виконання вимог постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення контролю за ризиками, пов'язаними з управлінням державним (міським) боргом» від 01.08.2012 № 815 з метою ефективного управління місцевим боргом, здійснення контролю за ризиками, пов'язаними з управлінням місцевим боргом.

Показники бюджету Запорізької міської територіальної громади в частині місцевого боргу

Відповідно до рішення міської ради від 22.12.2023 № 74 «Про внесення змін до рішення міської ради від 07.12.2022 № 129 «Про бюджет Запорізької міської територіальної громади на 2023 рік» (зі змінами) встановлено граничний обсяг місцевого боргу Запорізької міської територіальної громади станом на 31 грудня 2023 року у сумі 1 023 364,0 тис.грн.

Протягом року обслуговування боргових зобов'язань проводилось відповідно до укладених у 2018 — 2023 роках договорів з банківськими установами та Міністерством фінансів України, з дотриманням встановлених термінів сплати платежів. Місцеві запозичення здійснені в національній та іноземній валюті.

За 2023 рік фактично надійшло кредитних коштів у сумі 241 633,4 тис.грн в т.ч. від АТ «Державний ощадний банк України» - 200 000,0 тис.грн, від Міністерства фінансів України за рахунок фінансування Європейського інвестиційного банку – 1 000,0 тис.євро (41 633,4 тис.грн на дату вибірки коштів за офіційним курсом НБУ).

В звітному році на обслуговування запозичень спрямовано 171 034,3 тис.грн, на погашення основної суми боргу — 469 874,6 тис.грн.

Відповідно до рішення міської ради від 26.04.2018 № 43 «Про здійснення місцевого запозичення до бюджету міста» (зі змінами) у 2018 році здійснено внутрішнє запозичення на покриття дефіциту бюджету розвитку за напрямками визначеними статтею 74 Бюджетного кодексу України у сумі 500 000,0 тис.грн, з них від ПАТ АБ «Укргазбанк» - 250 000,0 тис.грн та АТ «Державний ощадний банк України» - 250 000,0 тис.грн (довідково: строком на 5 років, з пільговим періодом – 12 місяців та можливістю дострокового погашення; комісія за надання кредитних коштів – 0,1% від суми кредиту одноразово, процентна ставка 16% річних).

У 2023 році внутрішнє запозичення погашено у повному обсязі. На обслуговування кредитних коштів використано 2 027,8 тис.грн, на погашення боргу – 72 918,0 тис.грн.

Відповідно до рішення Запорізької міської ради від 26.06.2019 № 37 «Про покриття дефіциту бюджету міста» (зі змінами) у 2019 році здійснено внутрішнє запозичення на покриття дефіциту бюджету розвитку за напрямками визначеними статтею 74 Бюджетного кодексу України у сумі 600 000,0 тис.грн, з них від ПАТ АБ «Укргазбанк» - 300 000,0 тис.грн та АТ «Державний ощадний банк України» - 300 000,0 тис.грн (довідково: строком на 5 років, з пільговим періодом – 12 місяців та можливістю дострокового погашення; процентна ставка переглядається кожні 6 місяців у разі зміни облікової ставки Національного банку України, але не менше ніж 16% річних та не більше 23% річних, на кінець звітного року для кредиту від ПАТ АБ «Укргазбанк» - 21,7%, АТ «Державний ощадний банк України» - 16,0%).

У 2023 році здійснено часткове погашення кредитів у сумі 150 000,0 тис.грн, за їх обслуговування сплачено 35 484,7 тис.грн. Залишок непогашеного боргу станом на 01.01.2024 за внутрішнім запозиченням 2019 року склав 118 750,0 тис.грн.

Відповідно до рішення Запорізької міської ради від 29.05.2019 № 31 «Про здійснення місцевого запозичення для фінансування проекту «Комплексний проект з термомодернізації бюджетних будівель м.Запоріжжя» укладена Угода про передачу коштів позики від 04.11.2019 № 13010-05/181 між Міністерством фінансів України, Міністерством розвитку громад та територій України та Запорізькою міською радою на загальну суму 15 375,7 тис.євро (довідково: строком до 22 років з дати вибірки кожного траншу, з пільговим періодом 5 років; відсоткова ставка визначається на дату вибірки траншів за фіксованою або плаваючою ставкою, яка дорівнює сумі шестимісячної міжбанківської ставки Єврозони (EURIBOR) та спреду, для траншу від 28.12.2023 – 3,011%; плата за надання кредитних коштів – 0,01% річних вибраної та непогашеної суми позики).

У звітному році отримано кредитних коштів у сумі 1 000,0 тис.євро (41 633,4 тис.грн на дату вибірки коштів за офіційним курсом НБУ). Згідно з умовами кредитної угоди у 2023 році погашення та обслуговування кредиту не

відбувалося. Залишок непогашеного боргу станом на 01.01.2024 за запозиченням 2019 року складав 1 000,0 тис.євро (41 633,4 тис.грн за офіційним курсом НБУ станом на дату складання звітності).

Відповідно до рішення Запорізької міської ради від 25.03.2020 № 36 «Про здійснення місцевого запозичення у 2020 році» у 2020 році здійснено внутрішнє запозичення до бюджету Запорізької міської територіальної громади на покриття дефіциту бюджету розвитку за напрямками визначеними статтею 74 Бюджетного кодексу України у сумі 500 000,0 тис.грн, з них від ПАТ АБ «Укргазбанк» - 250 000,0 тис.грн та АТ «Державний ощадний банк України» - 250 000,0 тис.грн (довідково: строком на 5 років, з пільговим періодом – 12 місяців та можливістю дострокового погашення; процентна ставка на кінець звітного року - 16%).

У 2023 році здійснено часткове погашення кредитів у сумі 124 999,6 тис.грн, за їх обслуговування сплачено 39 569,5 тис.грн. Залишок непогашеного боргу станом на 01.01.2024 за внутрішнім запозиченням 2020 року становив 182 292,7 тис.грн.

З метою залучення коштів для фінансування проєктів міської інфраструктури у 2021 році Запорізької міської ради прийнято рішення від 11.06.2021 № 73 «Про здійснення місцевого запозичення на фінансування проєктів з розвитку міської інфраструктури за підтримки Міжнародної фінансової корпорації «IFC». Відповідно до вищевказаного рішення 18 червня 2021 року укладено кредитний договір (інвестиційний номер 43181) між Запорізькою міською радою та Міжнародною фінансовою корпорацією як Виконавчою організацією Фонду екологічно чистих технологій на суму 35 000,0 тис.євро (довідково: термін кредитування – 13 років, включаючи пільговий період 3 роки; відсоткова ставка дорівнює сумі шестимісячної міжбанківської ставки Єврозони (EURIBOR) та спреду не більше 5% річних). У зв'язку із повномасштабною російською військовою агресією проти України вибірка кредитних коштів не здійснювалась.

Відповідно до рішення Запорізької міської ради від 10.09.2021 № 47 «Про здійснення місцевого запозичення у 2021 році» у 2021 році здійснено внутрішнє запозичення до бюджету Запорізької міської територіальної громади на покриття дефіциту бюджету розвитку за напрямками, визначеними статтею 74 Бюджетного кодексу України, у сумі 478 717,6 тис.грн, з них від ПАТ АБ «Укргазбанк» - 100 000,0 тис.грн, АТ «Державний ощадний банк України» - 100 000,0 тис.грн та АТ «Укрексімбанк» - 278 717,6 тис.грн (довідково: строком на 5 років, з пільговим періодом – 12 місяців та можливістю дострокового погашення; процентна ставка – визначається як сума облікової ставки Національного банку України та маржі (4,3%), але не більше 22% річних, на кінець звітного року розмір ставки складав 19,3%).

У 2023 році здійснено часткове погашення кредитів у сумі 121 957,0 тис.грн, за їх обслуговування сплачено 90 504,9 тис.грн. Залишок непогашеного боргу станом на 01.01.2024 за внутрішнім запозиченням 2021 року становив 352 636,5 тис.грн.

У звітному періоді прийнято рішення Запорізької міської ради від 29.09.2023 № 95 «Про здійснення місцевого запозичення у 2023 році», згідно з яким обсяг внутрішнього запозичення становить 200 000,0 тис.грн, кредитор – АТ «Державний ощадний банк України». Запозичення залучено строком на 5 років, з пільговим періодом не більше 12 місяців та можливістю дострокового погашення, відсоткова ставка є змінюваною та встановлюється з урахуванням Українського індексу ставок за депозитами фізичних осіб (UIRD 3M UAN)+маржа 7,35%, але не більше 25% річних, станом на кінець звітного періоду вона становила 21,63%. Метою залучення кредитних коштів є фінансування бюджету розвитку бюджету міської територіальної громади для створення, приросту та оновлення стратегічних об'єктів довготривалого користування та об'єктів, що забезпечують виконання завдань міської ради, спрямованих на задоволення інтересів населення міської територіальної громади, а саме на проведення видатків, направлених на розвиток транспортної, житлово – комунальної та соціальної інфраструктури, оновлення матеріально – технічної бази бюджетних установ та комунальних підприємств територіальної громади тощо.

Згідно з умовами кредитного договору у 2023 році погашення кредиту не відбувалося, за обслуговування кредиту було сплачено 3 447,4 тис.грн. Залишок непогашеного боргу станом на 01.01.2024 за внутрішнім запозиченням 2023 року становить 200 000,0 тис.грн.

Станом на 01.01.2024 фактичний загальний обсяг місцевого боргу становить 895 312,6 тис.грн (без урахування середньострокової позики, залученої з єдиного казначейського рахунку у попередніх бюджетних періодах, погашення якої, відповідно до п. 21 прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України, не здійснюватиметься до законодавчого врегулювання цього питання).

Показники бюджету Запорізької міської територіальної громади в частині гарантованого територіальною громадою боргу

Рішенням Запорізької міської ради від 22.12.2023 № 74 «Про внесення змін до рішення міської ради від 07.12.2022 № 129 «Про бюджет Запорізької міської територіальної громади на 2023 рік» (зі змінами) граничний обсяг гарантованого Запорізькою міською територіальною громадою боргу на кінець 2023 року визначено у сумі 369 425,1 тис.грн.

Відповідно до рішення Запорізької міської ради від 26.09.2018 №25 «Про надання місцевої гарантії» (зі змінами) комунальному підприємству «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» надана місцева гарантія для забезпечення виконання 80% боргових зобов'язань за кредитом ПАТ АБ «Укргазбанк» на реалізацію проекту «Будівництво пасажирського терміналу та обслуговуючих споруд КП «Міжнародний аеропорт «Запоріжжя» на вул.Блакитна, 4 у Шевченківському районі м.Запоріжжя».

Підприємством отримано кредиту у сумі 12 670,0 тис.дол. США, з яких гарантовано громадою 10 136,0 тис.дол. США, початковий термін дії договору до 31 грудня 2023 року, відсоткова ставка – 7,5% річних.

Через введення воєнного стану в країні та закриття повітряного простору, починаючи з лютого 2022 року підприємство не мало можливості здійснювати основний вид діяльності, відповідно – отримувати доходи для виконання умов зазначеного вище договору в повному обсязі. Погашення заборгованості в звітному році здійснювалося за рахунок власних коштів комунального підприємства щомісячно в рахунок основного боргу та платежів за процентами по 10 дол. США.

У листопаді 2023 року проведено реструктуризацію зобов'язань за кредитом (наказ МФУ від 20.09.2023 № 507 «Про внесення змін до Обсягу та умов надання місцевої гарантії Запорізькою міською радою у 2018 році», рішення ЗМР від 29.09.2023 № 204 «Про внесення змін до рішення Запорізької міської ради від 26.09.2018 № 25 «Про надання місцевої гарантії» (зі змінами).

У відповідності до вищезазначених нормативних актів укладено Додаткову угоду від 01.11.2023 № 14 до кредитного договору від 28.12.2018 №1381/2018/ЗОД-МСБ, згідно з якою термін дії договору подовжено до 31 грудня 2027 року (загальний строк кредиту - 9 років); відсоткову ставку знижено з 7,5% до 5,5% річних.

Обсяг гарантованого боргу станом на 01.01.2024 становив 10 102,2 тис.дол. США (383 905,6 тис.грн за офіційним курсом НБУ на дату складання звітності).

Відповідно до умов договору гарантії реструктуризованого зобов'язання від 28.09.2023 № 1381/2018/ЗОД-МСБ-Г2, на підставі повідомлення ПАТ АБ «Укргазбанк» та листа КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» у грудні 2023 року за рахунок коштів бюджету територіальної громади здійснена оплата комісійної винагороди за управління кредитними коштами на загальну суму 411,2 тис.грн (80% від нарахованої та несплаченої підприємством суми).

Рішенням Запорізької міської ради від 23.12.2020 № 28 «Про надання місцевої гарантії у 2020 році» ЗКПМЕ «Запоріжелектротранс» надана місцева гарантія для забезпечення виконання 100% боргових зобов'язань за угодою про передачу коштів позики від 29.12.2020 № 13010-05/260 між Міністерством фінансів України, Міністерством інфраструктури України, Запорізькою міською радою та Запорізьким комунальним підприємством міського електротранспорту «Запоріжелектротранс» для оновлення рухомого складу

(довідково: обсяг та валюта кредиту – 10 840,0 тис.євро; строком до 22 років з дати вибірки кожного траншу, з пільговим періодом 2 роки; відсоткова ставка визначається на дату вибірки траншів і дорівнює сумі шестимісячної міжбанківської ставки Єврозони (EURIBOR) та спреду до 2,5%, плата за надання кредитних коштів – 0,5% річних вибраної та непогашеної суми позики). В звітному році вибірка коштів не здійснювалась.

Оцінка досягнутих показників та ризиків, пов'язаних з управлінням місцевим та гарантованим міською територіальною громадою боргом

Відповідно до ст.18 Бюджетного кодексу України загальний обсяг місцевого боргу та гарантованого територіальною громадою боргу станом на кінець бюджетного періоду не може перевищувати 200 відсотків середньорічного обсягу доходів загального фонду місцевого бюджету, які надійшли за три попередні бюджетні періоди, що передують прийняттю рішення міської ради про здійснення місцевого запозичення та/або надання місцевої гарантії без урахування доходів визначених пунктом 1, частини першої статті 64 цього Кодексу та міжбюджетних трансфертів.

Межа загального обсягу місцевого та гарантованого територіальною громадою боргу у 2023 році становила 4 745 461,1 тис.грн.

Загальний обсяг місцевого та гарантованого міською територіальною громадою боргу на кінець 2023 року склав 27,0% середньорічного обсягу доходів загального фонду місцевого бюджету та відповідає вимогам ст.18 Бюджетного кодексу України.

Питома вага видатків на обслуговування місцевого боргу в обсязі видатків загального фонду бюджету (без урахування реверсної дотації та субвенцій, крім субвенцій, передбачених пунктами 6–8 частини першої статті 97 Бюджетного кодексу України) становить 2,2%, не перевищує межу, встановлену Бюджетним кодексом України, та свідчить про низький рівень боргового навантаження на бюджет територіальної громади.

Враховуючи вищезазначене, ризики щодо порушення графіків виплати відсоткового доходу за кредитом є мінімальними.

Станом на 31.12.2023 всі боргові зобов'язання за кредитними договорами по бюджету Запорізької міської територіальної громади виконані в повному обсязі у встановлені терміни. Заборгованості по сплаті тіла кредитів та їх обслуговування немає.

Враховуючи динаміку надходжень до загального фонду бюджету Запорізької міської територіальної громади у звітному році громада мала достатньо коштів для обслуговування та повернення місцевого боргу.

Зважаючи на вищенаведені фактори, ризики щодо вчасного обслуговування місцевого боргу у 2023 році були мінімальними.

Проте, ситуація з погашення гарантованого боргу по КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» досить складна. Запорізька міська рада, як гарант, не має можливості купувати іноземну валюту для виконання гарантійних зобов'язань зі сплати процентів та тіла кредиту позичальника згідно з п.19 постанови Національного банку України від 24.02.2022 № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану». Як наслідок, бюджет міста матиме в подальшому значне навантаження в частині погашення боргових зобов'язань.

В ході виконання Програми здійснювався аналіз і контроль за своєчасним і в повному обсязі виконанням зобов'язань за місцевим боргом та контроль за ризиками, пов'язаними з управлінням місцевого боргу та заходи з моніторингу.

Співпраця з рейтинговими агентствами

Кредитний рейтинг позичальника характеризує рівень спроможності позичальника (суб'єкта рейтингування) своєчасно та у повному обсязі виплачувати відсотки і основну суму боргу за всіма зобов'язаннями відносно інших позичальників.

Уповноваженим рейтинговим агентством ТОВ «Кредит-Рейтинг» у 2023 році двічі здійснювалось оновлення рейтингу м.Запоріжжя та його боргових зобов'язань. Аналіз кредитного рейтингу міста здійснювався в умовах дії воєнного стану в Україні.

За результатами фінансово – господарської діяльності територіальної громади за 1 півріччя 2023 року 14.11.2023 Рейтинговим комітетом агентства «Кредит-Рейтинг» прийнято рішення № 14513-A/MCR-16/ZPSA 003-023, яким Запорізькій міській територіальній громаді підтверджено довгостроковий кредитний рейтинг до інвестиційного рівня uaAA - за Національною рейтинговою шкалою з прогнозом «негативний» із збереженням у контрольному списку.

Військова агресія Російської Федерації проти України має негативні наслідки на економіку країни в цілому, соціально – економічний розвиток окремих громад, фінансовий ринок, стан державних та місцевих фінансів, що несприятливо позначається на рівні кредитного рейтингу міста.

Також, протягом 2023 року Запорізька міська територіальна громада провела плідну співпрацю з незалежним рейтинговим агентством Fitch Ratings: проведені діалоги щодо соціально-економічного розвитку міста, місцевого боргу, підготовлені звіти та відповіді на запити.

Рейтингова агенція Fitch Ratings 21.04.2023 підтвердила місту Запоріжжя довгостроковий рейтинг в іноземній та національній валюті на рівні «СС» з прогнозом «Вразливий». Підтвердження цього рейтингу відображає думку Fitch

Ratings про те, що ризик погіршення ліквідності та здатності міста обслуговувати власні борги залишається підвищеним.

Незважаючи на підтверджений Запорізькій міській територіальній громаді такий низький кредитний рейтинг, негативний вплив наслідків російської військової агресії проти України на фінансовий ринок, економіку країни та міста в цілому, стан наповнення доходної частини бюджету міської територіальної громади, виконання зобов'язань за місцевим та гарантованим боргом здійснювалося своєчасно та в повному обсязі.

Заступник директора департаменту
фінансової та бюджетної політики
Запорізької міської ради

Вікторія ЛОГВИНЕНКО